

Jubilejní Foerstrovy Osenice

Naše dítě je už pětileté a my jako jeho rodiče jsme na to náležitě pyšní. Šťastný pocit otcovství a mateřství máme možnost sdílet se stovkami, možná že už s tisícovkami kulturních lidí, kteří měli tu možnost s námi alespoň jeden den prožít na tomto festivalu. A potěšující je, že těchto lidí stále přibývá, přestože okolní klima naší společnosti není příliš naším aktivitám nakloněno a lidé jsou halasnými reklamními kampaněmi denně syceni a přetahováni zcela jiným směrem. Prestiž našeho skromného festivalu v kraji roste a láká k prožitku stále širší a širší okruh posluchačů. Přáli bychom si, aby se rozrůstal i počet zpěváků a hudebníků v kraji, který byl dříve kolébkou hudebnosti kolem rodiny Foerstrů.

Snažíme se, aby každý ročník přinášel něco nového i pro účinkující i pro posluchače. Co bylo tedy nového na jubilejním 5. ročníku Foerstových Osenic (FO)? Zdaleka to nebyl jen nový typ podia, který vytvářel malým sborům rezonanční odrazovou plochu, měl však být ještě širší pro vystoupení festivalových sborů.

Trvalé poutače lákající do Památníku Foerstrova rodu (PFR), sloužící k orientaci nejen pěších, ale i automobilových turistů nejen o festivalu, ale během celého roku, možná až příliš rozsáhlé a jdoucí do genealogických podrobností. Doplní-li se ještě i orientačními šipkami a nápisy od kostela, pak se i zpěváci budou moci lépe orientovat a odpadne časté vyptávání na cestu k amfi-teátru, k občerstvení, k suvenýrům apod.

Pro účastníky FO byl též připraven Jubilejní sborník Pražských mužských sborů, který je též historií uplynulých šesti let tohoto tělesa, které je garantem programu tohoto festivalu. Škoda jen, že selháním dopravy této tiskoviny se o ní včas návštěvníci a posluchači vůbec nedozvěděli. Pro mnohé by jistě byla cenným informačním zdrojem.

Další významnou novinkou byla i studie A. Džbánka a kol. *Josef Bohuslav Foerster Život, dílo a doba*, kterou u příležitosti 5. roč. FO vydal Národohospodářský ústav Josefa Hlávky. Žel i tato publikace, která se mohla stát hitem festivalu, potkalo to, co Jubilejní sborník PMS, byla sice prezentována na slavnostním setkání vzácných hostů festivalu, nebyla však uvedena žádoucí reklamou na trh. Byla dodána příliš pozdě a informační systém festivalu nestačil včas zareagovat, takže jen málo návštěvníků zde

tuto cennou publikaci získalo.

Letošními hosty festivalu byly spíše osobnosti z oblasti kultury, než politické osobnosti. Věrnými zůstali i letos velvyslanec Slovinské republiky Drago Mirošič, býv. rada velvyslanectví SR Matjaž Puc s chotí, pozvání i k účinkování přijal i letos Prof. Dr.h.c. Radovan Lukavský. Hlávko Nadání zastupovali její předseda Prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc., a PhDr. Dagmar Rýdlová, CSc., předseda OV UČPS Mgr. Roman Michálek, útvar MK ČR ARTAMU zastupovala PhDr. Jaroslava Modrochová, Českou hudební společnost předsedkyně paní Míla Smetáčková a RNDr. Václav Němec.

Program festivalu

Programové schéma festivalu bylo i letos zachováno. Prologem celého festivalu v Osenicích byla 30. května pietní vzpomínka u hrobu JBF na Olšanských hřbitovech. Za účasti členů rodiny a PMS zahájil zde symbolicky festival FO předseda PSPU František Zumr.

Tentýž v roli ředitele festivalu pak v sobotu 4. června zahájil festival v Osenicích. Po slavnostní mši, kterou celebroul P. Augustin Štěvica, libáňský děkan, následovalo matiné z hudby Foerstrů. Při mši byla uvedena *Missae in honorem Beatae Mariae Virginis*, slož. JBF v r. 1948 jako op. 185 pro smíšený sbor a varhany. Účinkujícími byli PS Slavík Pacov se sbm. Stanislavem Pešičkou a svatovítský dómský varhaník Josef Kšica. V matiné byly uvedeny z díla Foerstrů: A. Foerster *Večerní Ave* (Sbor zdravotních sester a techniček Pomuří, Beltinci, Slovinsko), dále již ze skladeb JBF *Ave Maria* pro soprán a varhany (Jana Heryánová Ryklová a Josef Kšica), *Píseň na slova A. Klášterského*, č. 6 ve Sborníku z r. 1905 (ŽPS VLASTA Dobruška, sbm. Dana Friedová) a *Oráč*, č. 1 z cyklu *Devět mužských sborů*, op. 37 (Smetana-Slovanka Kladno a PMS, sbm. Stanislav Pešička). V podání nejpovolnějšího našeho umělce Radovana Lukavského byla uvedena jedna z kapitol knihy JBF *Stíny v písku času*.

Další program byl však již narušen deštěm. Zkouška festivalových sborů proběhla v kostele, což poznamenalo částečně nástup festivalového mužského sboru na odpolední přehlídce. Paralelně v prostorách Památníku Foerstrova rodu probíhalo předání nových exponátů a prezentace nových publikací.

Mezi nové exponáty bude zařazena Foerstrova kniha pamětí, osobních zážitků *Poutník*, vydaná v nakladatelství L. Mazače v Praze v roce 1942, která putovala s generál-majorem F. M. Kašparem do druhého jeho exilu v Londýně. Nyní je gen. Kašpar předsedou Česko-slovenské obce legionářské v zahraničí a opatruje památný hřbitov čs. letců za druhé světové války v Brookwoodu a pamětní desku těchto hrdinů ve Westminsterském opatství. Knihu věnoval našemu sboru proto, že jsme již dvakrát na svých zahraničních zájezdech uctili památku padlých hrdinů na těchto místech. Bude tedy v Památníku připomínat i osudy novodobých exulantů.

Druhým exponátem byl rukopis sboru JBF *Dněpr*, který byl nalezen v pozůstalosti našeho čestného předsedy Ing. Josefa Kocourka a který se jeho synové Ing. Jaromír Kocourek a JUDr. Milan Kocourek rozhodli věnovat Národnímu muzeu Českému muzeu hudby. Faksimile bude tedy umístěno v Památníku FR. Skladba byla složena r. 1934 na slova J. V. Friče a byla vydána jako op. 118, č. 6 ve sbírce *Sluncem a stínem* jako 8. sbor Foerstrovou společností, faksimile otištěno ve Foerstrově čítance na str. 15 a rozmnožena též pro studijní účely PSPU. Byla autorem nejprve věnována prof. dr. J. Bartošovi, za Jičínskou výstavu dne 25. 6. 1940. Ten ji 3. 4. 1942 věnoval prof. Metodu Doležilovi a ten patrně před svým ukončením činnosti předsedovi PSPU ing. Kocourkovi. Skladbu v minulosti mnohokrát interpretovalo PSPU na svých koncertech, pro přehlídku sborů UČPS ji s festivalovým mužským sborem nastudoval a provedl sbm. Stanislav Pešička.

Další událostí v PFR byla prezentace Jubilejního sborníku PMS, který zachycuje bohatou činnost tohoto tělesa v letech 1999-2004, tedy na přelomu století. Byl vydán tímto tělesem k 95. výročí založení dvou sborů z tohoto tříčlenného svazku – Pěveckého sdružení pražských učitelů (1908) a Pražského pěveckého sboru Smetana (1909). Je též nepřímou i kronikou festivalu FO, na jehož organizaci se Pražské mužské sbory především podílely.

Prezentace studie Národohospodářského ústavu Josefa Hlávky byla vytvořena na objednávku Památníku Foerstrova rodu, v němž chyběl aktualizovaný informační materiál o ústřední osobnosti. O vydání publikace požádal předseda PSPU František Zumr správní radu Nadace Nadání Josefa, Marie a Zdeňky Hlávkových a o sepsání a zorganizování kolektivu autorů byl požádán ing. Antonín Džbánek. V poměrně krátkém termínu vznikla 110 stránková publikace nazvaná *Josef Bohuslav Foerster Život, dílo a doba*, v níž jsou publikovány i dosud nikde neuvedené materiály a názory našich současníků. V krátkém projevu vysvětlil předseda správní rady Prof. JUDr. Václav Pavlíček, CSc. proč právě Nadání Hlávkových a

Národohospodářský ústav J. Hlávky vydá-vají a finančně podpořily publikaci o JBF a popřál provozovateli Památníku – obci Dětenice, hodně úspěchů, zvláště hodně návštěvníků. Krátce pohovořil též autor a koordinátor ing. A. Džbánek o přípravách, o obsahu studie a poděkoval za její vydání dr. V. Pavlíčkovi a dr. D. Rýdlové.

Přehledka pěveckých sborů UČPS a slovinských sborů

V zaplněném amfiteátru byla ve 14 hod. zahájena Přehledka pěveckých sborů jako hlavní část celého festivalového dne. Všechno další dění měli účinkující a posluchači uvedeno na programech a uváděné skladby a představování jednotlivých sborů prováděl velmi pěkně moderátor pan Alfréd Strejček. Z uváděných skladeb nejčastěji sbory volily skladby Z. Lukáše, jednotlivě skladby J. Laburdy, M. Uherka, J. B. Foerstra, A. Foerstra, B. Smetany a cizích autorů. Úroveň jednotlivých sborů zvláště v některých skladbách byla překvapivě vyšší, ve srovnání s úrovní v předcházejících ročnících. Pochvalné uznání by si zasloužil ze smíšených sborů Slavík Pacov, sbm. St. Pešička a z ženských sborů Foerstrovo komorní pěvecké sdružení Praha, sbm. L. Vasilek. V kategorii mužských sborů byl na úrovni festivalový mužský sbor (Pražské mužské sbor a Smetana-Slovanka Kladno, sbm. St. Pešička) jak dopoledne ve skladbě JBF *Oráč*, tak odpoledne ve skladbách *Dněpr* a *Velké, širé rodné lány* téhož autora. Zvláštní uznání si zaslouží i letošní reprezentace slovinských sborů. Zaujala publikum nejen při slavnosti sázení Lípy slovinsko-českého přátelství, ale i svým vystoupením v dopoledním programu matiné a odpoledním programu přehlídky nejen výběrem vhodných skladeb, ale i radostí ze zpěvu a perfektní intonací. K pamětní desce A. Foerstra na jeho rodném domě v Osenicích přibýlo letos i další pouto, které naše národy váže v bratrství slovanské, evropské, hudební a lidské.

Paradoxem letošního festivalu byl samý závěr odpoledne. Zatímco na otevřeném podiu zpíval festivalový mužský sbor o velkých, širých rodných lánech jak je, verši J. V. Sládka „slunce ... zhřívá, a jak cvrček v klasech zpívá“, tmavý bouřkový mrak náhle pokropil hustým lijákem to naše nadšení. Nebylo tomu tak doslova, to nadšení přece jen přetrvalo a v síních Památníku dozpíval festivalový smíšený sbor (sice v menším obsazení těch, kteří se do prostor Památníku dostali) i poslední píseň festivalového programu – Halmovu *Veru si ty, šohajičku*. Tím byl i odpolední program naplněn.

Festival v Dolním Bousově

Večerní festivalové koncerty se konaly na čtyřech místech v okolí Osenic. Do Dolního Bousova odjely autobusy se

zpěváky ŽPS Vlasta z Dobrušky a ŽPS sester a techniček Pomuří z Beltinců, Slovinsko a místní SPS Stojmír a Bendl. Zde se nejprve konalo tradiční přijetí na radnici a potom koncert v místní sokolovně. Program všech sborů byl vřele přijat téměř zaplněným sálem, přispěl k tomu i zasvěcený komentář Mgr. Tomáše Grindla a vřelost hostitelského sboru. Tradičně se koncertu účastnil i býv. rada velvyslanectví Slovinské republiky pan Matjaž Puc se svou chotí a v krátkém česky proneseném projevu se vyznal ze svých sympatií k tomuto městu. Bousovští se dosud podíleli na všech ročnících tohoto festivalu.

Festival v Rožďalovicích

Festivalový koncert PS Slavík a PMS se konal v Rožďalovicích v kostele sv. Havla. V programu spoluúčinkovali též sólisté z kraje Foerstrů, sopranistka Jana Heryánová Ryklová, barytonista Václav Šolc a varhaník Josef Kšica. Ve zcela zaplněných lavicích kostela vyslechli místní posluchači a zúčastnění zpěváci celou řadu skladeb, ale jen některé je možné označit jako vrcholné. Jana Heryánová Ryklová zaujala árií z oratoria *Mesiáš*, PS Slavík skladbou F. Biebla *Angelus Domini* a varhaník Josef Kšica vrcholnou skladbou J. S. Bacha – *Toccatou a fugou d moll*. Zvláštností tohoto festivalového koncertu bylo, že byl věnován památce rožďalovického rodáka Aloise Göbla. Vzpomínku připravil František Zumr.

Na koncertu debutoval ve skladbách JBF *Mé orné půdy každý hon* a *Oráč* s PMS čerstvý sbormistr Mgr. Solon Kladas. Všichni účinkující se podíleli na závěrečném *Panis angelicus*, řídil sbm. Stanislav Pešička.

Festival na Zámku Staré Hradky

Vedení obavami o nejistý osud zpívání na nádvoří zámku, rozhodli se pořadatelé pro tzv. mokrou variantu a umístili večerní koncert do zámeckého sálu. Tím sice získal zpěv sborů na rezonanční kvalitě (zpíval zde nejprve PS Jizeran Semily, poté PS Smetana-Slovanka Kladno a uzavíral dravogradský Oktet kogorad igem), ale ztratil pel letního festivalového koncertu.

Festivalový koncert v Bystřici

Letos poprvé se konal jeden z koncertů v další obci mikroregionu Rozhraní v Bystřici. Tak, jak to obvykle bývá, byl krásný koncert v kostele investicí do budoucna. Zdálo se, že prostor je spíše pro komorní sbory (zahajoval zde dravogradský Oktet kogorad igem), než pro početnější sbory (PS Ddalibor Svitavy a ŽS Foerstrovo komorní pvecké sdružení Praha). I sbory využily krásné atmosféry, kterou zde obyvatelé připravily a zpívaly i pro svou vlastní radost.

Zájem sborů o účast na letošním festivalu byl takový, že z kapacitních důvodů jsme museli několik sborů odříct. Na doporučení oblastních výborů UČPS byly pro letošní ročník vybrány: z oblasti 100 Prahy a Středočeského kraje:

ŽS Foerstrovo komorní pěvecké sdružení Praha
MS Pražské mužské sbory Praha
MS Smetana-Slovanka Kladno

z oblasti 500 Východočeský kraj SmS Dalibor Svitavy:

ŽS Vlasta Dobruška
SmS Jizeran Semily

jiné sbory

SmS Slavík Pacov
SmS Stojmír a Bendl Dolní Bousov a Sobotka
sbory ŽS Sbor zdravotních sester a techniček Pomuří
MS Dravogradský oktet Kograd Igem Dravograd

Celkem 10 sborů: 280 zpěváků: smíšené 4 (121 zpěváků), ženské 3 (93 zpěvaček), mužské 3 (66 zpěváků).

V době redakční uzávěrky přicházejí právě ohlasy letošních FO, bude jim věnován tedy prostor až v příštím čísle Zpravodaje.

Kdo byl Alois Göbel?

Je nanejvýš spravedlivé a žádoucí, že při příležitosti regionálního festivalu FO vzpomínáme i těch umělců, jejichž činnost je spojena s tímto krajem a jejichž dílo se nikdy nestalo středem pozornosti hudební veřejnosti, ale kteří významně přispěli ke slávě a popularitě druhých.

Takovou osobností byl bezesporu tenorista Čeněk Vecko, jehož život a dílo zde z tohoto místa připomínal na festivalovém koncertu v loňském roce dr. Němec. Podobnou osobností byl i Alois Göbel, jehož význam pro hudební dění v tomto kraji ve 2. pol. 19. stol. je evidentní, ale bohužel málo známý a zdaleka ještě nedoceněný.

Narodil se zde v Rožďalovicích dne 6. března 1841, tedy ve stejném roce jako Antonín Dvořák, jen o pár měsíců dříve. Tato věková blízkost sehrála jistě i svou roli při sblížení obou obou mužů, vlastně vrstevníků.

Otec Aloise Josef Göbel byl učitelem v Rožďalovicích, jeho žákem byl i již připomínaný operní pěvec Foerstrovy éry Čeněk Vecko. Ale jeho syna Aloise více ovlivnil ve vztahu k hudbě otcův nástupce ve škole, učitel Havlík. Aloisův otec totiž zemřel, když mu bylo devět let. Hudbu a zpěv studoval též v Jičíně a v Praze, přestože původně studoval v Praze zcela jiný obor, totiž strojní inženýrství. Ale těžká situace rodiny dovedla milovníka hudby a zpěvu přece jen k povolání učitele.

Nastoupil na školu v Radostíně u Sychrova. Svým zvučným barytonem při mších v zámecké kapli na Sychrově

na sebe upozornil majitele zámku knížete Kamila Rohana a ten jej posléze přijal jako koncipienta, později se stal tajemníkem a dále patronátním komisařem sychrovského a semilského panství Rohanů.

Jako vysoce postavený úředník bydlel na zámku v úředním bytě na prvním nádvoří v harmonickém vztahu se svou vrchností. Od kněžny Rohanové dostal darem i klavír, na který zde hrál nejen Göbel, ale všichni jeho hosté. K nim patřil Antonín Dvořák, patrně i Josef Bohuslav Foerster, Karel Bendl, Václav Juda Novotný a další jeho přátelé z turnovského zpěváckého spolku, s nimiž byl Göbel v přátelském kontaktu.

Díky Göblovi měl zejména Antonín Dvořák možnost opakovaně pobývat na Sychrově, v tomto vyjímečně krásném kraji – Českém ráji, v sychrovském rozsáhlém parku odpočívat a čerpat tvůrčí síly, naslouchat zpěvu ptáků, zvláště zpěvu svého oblíbeného drozda zpěvného, kterého si Dvořák v kleci vezl i do Ameriky. K procházkám, poslechu ptáků a inspiraci přírodou zde měl mimořádně skvělé podmínky.

Patrně i přítomnost Aloise Göbla, který se stal největším a životním přítelem již slavného skladatele, ovlivnily v mnohém tvorbu Dvořákovu. Důvěrné přátelství potvrzuje jejich vzájemná korespondence včetně oslovení. Dvořák Göbla v dopisech oslovoval „milý příteli,“, a často žádal Göbla dopisem o jeho názor na odborné hudební, rodinné i osobní záležitosti. Göblovi posílal pravidelně nově vytištěné skladby a žádal ho o jeho osobní názor na ně. Göbel byl kmotrem většině ze šesti Dvořákových dětí a dokonce nejmladší dcera nesla po něm i křestní jméno. Göbel byl štědrým dárcem dětem i celé Dvořákově rodině. Zásilkou čerstvých lomnických sucharů, ovoce byly samozřejmostí.

V červenci roku 1879 načrtl Dvořák na Sychrově původní znění houslového koncertu. Pro Göbla a svou ženu (altistku) složil několik skladeb, které byly zpívány o pouti na Sychrově za Dvořákova doprovodu na varhany. Rovněž z přátelství ke Göblovi věnoval turnovskému Zpěváckému spolku *Čtyři smíšené sbory op. 29 (Místo klekání, Nepovím, Ukolébavka a Opuštěný)*. Göbel v r. 1879 uspořádal v Turnově první koncert ze skladeb A. Dvořáka za účasti skladatele. I druhý Dvořákův koncert, který byl v r. 1892 v Turnově a v r. 1894 v Semilech byl dílem A. Göbla.

Göbel se pokoušel i skládat. Zajímavé by bylo poslechnout si dnes jeho dvě *Ave Maria* pro smíšený sbor, která vyšla i tiskem, nebo ženské sbory – *Slib* a *Tři trojzpěvy na slova Adolfa Heyduka (Ty malé milé pomněnky, A kolem ještě všechno spí, A kdybys písni stvořenou)*.

Celý život Alois Göbel zápasil s úpornou nemocí především léčivými bylinami a přísnou dietou, přece však

27. srpna 1907 této zákeřné nemoci ve svých 66 letech podlehl. Svého vzácného přítele A. Dvořáka přežil tedy jen o 3 roky. Zpěvem ho ke hrobu na turnovském hřbitově doprovodili kolegové ze Zpěváckého spolku tehdy již nazývaného Zpěvácký spolek Dvořák.

To byl tedy Alois Göbel. Muž, jenž svou osobností ovlivnil jistě život a dílo jednoho z největších Čechů – Antonína Dvořáka, ale i mnoha jeho přátel a příznivců v tomto kraji. Patří tedy mezi osobnosti, které evokuje právě festival FO. Kde jinde by měli na tuto vzácnou osobnost naší kultury vzpomínat, než právě v jeho rodném městě v Rožďalovicích. Děkuji tedy paní ředitelce Svatavě Krumpholcové za podnět k této vzpomínce. Nejen na zámku Sychrově, ale i zde v Rožďalovicích by mělo být plným právem zvěčněno na pamětní desce a jeho památka i zde uchovávána.

(Podle sborníku Antonín Dvořák a Pěvecký sbor Antonín Dvořák v Turnově, vydáno v Turnově 2004 ke 100. výročí úmrtí A. Dvořáka).

Z osudu rukou vzal jsem svůj los

Nenalézám právě vhodnějších slov k uvedení dalšího vzpomínání, než verše J. V. Sládka, tolikrát citované, přednášené a námi i zpívané jako text jednoho ze sborů J. B. Foerstra. Tentokrát má ale tento citát uvádět událost bolestnou, jakou je právě odchod našeho vzácného přítele, doc. PhDr. Dušana Machovce. Všichni jsme pociťovali již v prosinci minulého roku, že náš kolega má nějaké problémy. Nevěděli jsme ale, jak mu pomoci. Vzal dokonce na svá bedra konání našeho vánočního koncertu. Ve finále příprav se však práce vzdal.

Ponechal si sice ještě přednášky na Univerzitě třetího věku organizované Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy až do 14. ledna 2005, kdy bylo již patrné, že nemoc mu ubrala hodně životní energie a je nezbytné, aby se odevzdal do rukou lékařů. Jedna z jeho posluchaček na poslední přednášce ve svém nekrologu napsala: „Nechtěl se loučit, ...přesto nás nabádal, abychom si co nejdéle uchovali životní ideály, aktivitu a zájem o vše, co život obohacuje a činí krásným. Jeho odkaz si natrvalo uchováme ve svém vědomí.“ (Věra Babická: Za odkazem doc. Dr. Dušana Machovce).

Vzácné rodinné relikvie svěřila našemu Zpravodaji Dušanova manželka paní PhDr. Jaroslava Machovcová. Typickou fotografií se záběrem přednášejícího Dušana – filozofa u katedry v posluchárně. Přesně tak, jak jsme ho znali ve zkušebně, když vstal od klavíru a vysvětloval nám, co vlastně ten latinský text skladby znamená. Foto-grafie, která ve mne tyto jedinečné okamžiky bezpečně evokuje.

Druhou vzácností je poslední Dušanův text, patrně napsaný již v nemocnici krátce před jeho skolem.

*Před sebou spatřil jsem most, jež přejít lze tam,
však vrátit se zpět už nikomu dopřáno není.*

*Otázkou jest, zda neblahé určení toto
snad základní příčinou není,
že nedělá zbytečně nic,
kdo naplno životem běží.*

*Co stalo se, odestát nelze.
Proč tedy to plýtvání velké
života daru tak běžné u většiny z nás
se rozmohlo po celém světě?*

*Žít v přepychu, na úkor druhých,
teď života smyslem se stalo.
Návrat do starých časů,
kdy zbožnost u lidí vládla,
však naprosto řešením není,
vždyť nepravda neřeší nic.*

Z hloubi deprese
Dušan Machovec 2005

Rodině zaslala výstižný nekrolog paní Věra Babická, posluchačka Univerzity třetího věku. Uvádíme jen s nepatrným krácením.

Uplynulých 5 let jsem se měla možnost jako posluchačka setkávat s docentem Dušanem Machovcem při oborech Čtení filozofických textů a Dějiny filozofie. V zaplněné posluchárně se setkávali důchodci z různých míst ČR, různého věku a profesí. Přednášející dokázal svojí vlídností a porozuměním vytvořit přátelské ovzduší, které se odráželo do vzájemných vztahů a zájmu o společná setkávání.

Přenesl na nás svou lásku k antické filozofii, které věnoval celý svůj život. Jeho zajímavý výklad byl prokládán osobními stanovisky a komentáři k myšlenkám antických i současných filozofů, ale i k jejich odrazu v životě společnosti a politickém vývoji.

Přibližoval nám filozofii jako mnohovrstevnatý způsob myšlení a formování světonázoru. Vysvětlil, že se filozofie nestuduje pro závěry a poučky, které se učíme zpaměti, ale učíme se kriticky myslet. Současně nám osvětloval otázky úlohy postavení člověka v kontextu s historickým vývojem, rozvojem poznání a vědy vůbec.

Ukázal nám, jak antická filozofie zrozená jako láska k moudrosti ve starověké Řecku dosáhla největšího rozkvětu již 400 let před narozením Krista, v době

považující sílu státu za jediné kritérium úspěšnosti.

Bohaté Athény v otrokářském Řecku byly mimořádně svobodnou společností, kde politické svobody i demokratické instituce byly všední samozřejmostí (včetně možnosti veřejné kritiky představitelů státu) a jejich politický život jako by o 24 století předběhl okolní svět.

Měli jsme se možnost s tím důkladně seznámit při četbě dialogů Platónovy *Ústavy*. Základy demokratického systému státní moci, v němž všechna rozhodnutí byla kontrolována svobodnými občany, spojil s představami-idejemi o dokonalém státu založeném na mravní vůli občanů o spojení politické síly s moudrostí. V patnácti spisech Platón rozvinul řeckou filozofii o nové učení, o lidské myšlení a konání řízené věčnými idejemi. Reálnému světu nadřadil svět idejí, které je člověk schopen poznat a vidět – jde o dvojí skutečnost. Vyzdvihl moudrost, ctnost, spravedlnost, skromnost a odvahu. Předpokládal, že ctnosti jsou součástí vědění a je možno se jim naučit. V Aténách na své slavné Platónově Akademii své žáky ve filozofii vzdělával bezplatně.

Při četbě Aristotelova spisku *O vyjadřování* jsme se zabývali interpretací a výkladem nauky o využití gramatické stránky jazyka, tvorbě otázek, hypotéz a definic. Poznali jsme, proč je Aristoteles považován za nejvýznamnějšího antického filozofa, který se kromě rétoriky, logiky a politiky věnoval i etice. Za nejvyšší ctnost považoval uvědomělé a rozumem vedené jednání člověka, kterého chápal jako společenskou bytost. Demokratické instituce a stát viděl (podobně jako jeho učitel Platón) potřebné, aby lidem přinášely užitek při společenském životě. Vycházel z poznatelnosti podstaty věcí a dostupné poznatky všech oborů přetvořil do podoby vědeckého systému. Jeho deduktivní logika při vymezení pojmů, tvoření soudů a vyvozování závěrů ovlivnila další vývoj filozofického myšlení.

Docent Machovec nám opakovaně zdůrazňoval důležitost přesného překladu řeckých výroků a z toho vyplývajícího jejich přesného chápání, aby nedocházelo ke zkreslování myšlenek antických filozofů. Při studiu autora si musíme uvědomit, že jeho styl a vyjadřování odpovídá dobové kultuře (dnes by to každý vyjádřil jinak). Tattáž pravda není vždy stejná, je věcí místa a času, liší se i podle kulturního prostředí a náboženského přesvědčení. Ukazoval, jak se dá nekonečný svět popsat omezeným počtem písmen, ale že není třeba význam slov v životě přeceňovat. Jak říkal, z bohatství filozofie nám stačil ukázat jen několik vrcholků – jako kdybychom pozorovali vesmír dalekohledem.

Postupně jsme poznávali přední antické filozofy i tzv. „řecký zázrak“, kdy malý národ v průběhu několika staletí vytvořil tolik úžasných uměleckých a vědeckých děl. Řecká kultura se šířila celým Středomořím a Orientem, řečtina se

stala řečí vzdělanců a řecká věda si získala respekt. Viděli jsme, proč helenizace dobytých území zasáhla ve 3. století před Kristem i rostoucí velmoc Řím, kde ke vzdělání přispěli řečtí učitelé. Střediskem vzdělanosti po roce 331 před Kristem se stala se svou antickou knihovnou Alexandrie, kde bylo systematicky uspořádáno na milion papyrových svitků a překládána do řečtiny významná díla z celého světa. V řadě vědních oborů zde pracovalo mnoho tehdy známých učenců. Římané přebírali ze získaných území, co bylo kde nejlepší – rozvíjeli tak světové dědictví.

Docent Machovec nám ukázal, že se může lišit jak naše vnímání myšlenek stejného autora, tak řešení jednotlivých otázek a problémů v pojetí významných světových filozofií, jak se s rozvojem internetu svět zmenšuje a díky matematickému modelování se otvírají nové poznávací možnosti. Měli jsme o myšlenkách a názorech jiných přemýšlet, nebránit se neznámému a principiálně ho neodmítat.

Při čtení textů renesančních filozofií jsme se setkávali s křesťanskou vírou v Boha, kritikou církevních dogmat a středověké filozofie, která byla často ovlivňována teologií. K tomu se docent Machovec vyjádřil, že mu filozofické vzdělání brání, aby sám byl silně věřícím člověkem. Přesto každý rok pro své přátele i žáky složil novou vánoční koledu, aby uctil tuto krásnou tradici oslavy narození Ježíška v Betlémě a potěšil lidská srdce.

Byl pro nás silnou charismatickou osobností a studnicí moudrosti. Obdivovali jsme jeho zanícení pro ideály demokracie, dobra, pravdy a spravedlnosti, pro všechno co lidi sbližuje a našemu životu prospívá, a zároveň skromnost, s jakou vystupoval a jednal. Někdy sám přiznával, že pro něho je současný svět čím dál hůře pochopitelný.

Tolik tedy vzpomínka V. Babické nazvaná Za odkazem doc. PhDr. Dušana Machovce, dlouholetého pedagoga FF UK Praha místo oficiálního nekrologu tohoto pracoviště.

Ve zcela zaplněné obřadní síni krematoria v Praze Strašnicích se se svým kolegou zpěvem rozloučili zpěváci Pražských mužských sborů a smutečním projevem předseda Pěveckého sdružení pražských učitelů prof. František Zumr.

Scházíme se dnes opět v těchto prostorách plných smutku, abychom na poslední pozemské pouti doprovodili vzácného člověka, filosofa, milého kolegu a přítele

doc. PhDr. Dušana M a c h o v c e , CSc.

Pražské mužské sbory, do jejichž řad plných 42 let neodmyslitelně patřil, zvolili na úvod této smuteční slavnosti sbor Jakuba Galla Handla *Ecce quomodo moritur iustus – Hle jak umírá spravedlivý* zcela záměrně. Je to totiž

sbor, který nám často náš filosof, jak jsme mezi sebou říkali, překládal a vysvětloval a který, jak si přál, by mohl zaznít i při jeho smutečních obřadech. Splnili jsme tedy jeho přání.

S doktorem Machovcem jsem se setkal ještě v řadách zpěváků v Českém pěveckém sboru, tehdy ještě řízeném legendárním sbormistrem Janem Kühnem. I u Jana Kühna byl již Dušan uznávanou autoritou a jen přeměna Českého pěveckého sboru na sbor profesionální způsobila, že z tohoto sboru odešel a věnoval se svému povolání na filosofické fakultě Karlovy univerzity. Dlouho však bez realizace v oboru hudby nevydržel. Jeho kolega dr. Václav Otl ho zlákal do tehdy prestižního pražského sboru **Pěveckého sdružení pražských učitelů**, jehož sbormistrem byl prof. Jan Kasal. Ten vedl PSPU po odchodu legendárního Metoda Doležila a duch jeho práce, fenomenální hudební citění, preciznost a disciplinovanost při nácviu i provedení převzal i prof. Kasal do svého programu. To konvenovalo i doktoru Machovcovi, proto až do konce svého života považoval tuto éru PSPU za nejvýznamnější. Byla to éra, kdy toto těleso začalo své spanilé jízdy nejen na setkání s Pěveckým sdružením moravských učitelů a Spěváckým zbohem slovenských učitelů do Trenčanských Teplíc, ale i do Polska a Buharska a tehdejší Německé demokratické republiky.

Velký zvrat i pro Dušana nastal po roce 1965, kdy se dnes již historickým zájezdem do Bonnu, Kolína nad Rýnem, Rotterdamu a Zwolle pro nás rozhrnula železná opona a my jsme měli možnost na bázi reciprocity koncertovat v řadě měst a zemí Evropy. Vedle tehdejší Německé spolkové republiky, Holandska, Francie, Anglie, Irska, Švýcarska i do evropské části Sovětského svazu do Moskvy a estonského Talinu. Na tomto již mezinárodním poli mohl doktor Machovec uplatnit své znalosti hudební teorie, své znalosti klasických jazyků latiny a řečtiny, i znalosti moderních jazyků, své schopnosti navazovat kontakty a přátelství s našimi partnery v zahraničí. Když se za následující éry profesora Šídla akční radius našeho sboru rozšířil i na oblast Rumunska, Itálie a Řecka, byl vysokoškolský učitel antické filosofie šťastný, že se alespoň prostřednictvím dalekosáhlých diplomatických kontaktů předsedy PSPU inženýra Kocourka a sborového zpěvu dostal do zemí, do kterých se jako vysokoškolský pedagog v té době dostat nemohl. Jeho obzor se rozšířil i o poznání další oblasti, oblasti Skandinávie, Lotyšska a Litvy. A to už častý moderátor našich koncertů, kterým pohotový a všestranně vzdělaný kolega doktor Machovec byl, mohl uvádět, že spolu s naším tělesem poznal Evropu od severního polárního kruhu až bělostné skály ostrova Lefkas, kamenný amfiteátr v Patrasu a průplav v Korintu na jihu, od zelených břehů oceánu Irska v Corku až po Čajkovského

Klin u Moskvy a Moskvu samou na východě.

Nikdo z nás již nedokáže vypočítat kolik to bylo hodin, dnů a měsíců činnosti nejen v zahraničí, ale i v naší vlasti. Dušan ochotně vykonával nejen činnost pěveckou, ale byl ochoten k takovým činnostem pro existenci našeho tělesa nezbytným, jakými jsou např. rozepsat notové party a nechat je rozmnožit a ty pak umně svázat, opravit svým kolegům notové party, provádět korektury materiálů, které byly zasilány na instituce či byly určeny do tisku, provádět korektury všech našich tiskovin, našeho Zpravodaje, upravovat sbory pro naše těleso a dokonce komponovat např. jednoduché koledy, které svým přátelům každoročně jako novoročenky zasilal. Z úprav, které vzbudily obdiv i v zahraničí uvedu alespoň lotyšskou *Rose zjed*, kterou my již zpíváme jako *Růžičku* a slovinskou pijáckou *Bratja*, kterou šíříme s velkým úspěchem pod názvem *Bratři*, novou *Sokolskou píseň* na text obrozeneckého básníka Balcárka, řadu lidových písní a v neposlední řadě i několik z *Lidických písní*, jak jsou označovány písně, které Jan Masaryk hrával a s Jarmilou Novotnou zpíval na exilových večírcích v Londýně.

Některé z těchto písní, upravených dr. Machovcem pro mužský sbor jsou již zpívány nejen Pražskými mužskými sbory, ale i sbory ze zahraničí. Nejúspěšnější je masarykovská *Ach synku, synku*. Tu zpívají už i slovinské sbory, jak nás přesvědčily při loňském vystoupení na festivalu Foerstrovy Osenice. Nemohu zde samozřejmě vypočítávat všechny drobné skladby či úpravy skladeb, které vytvořil tento pro veřejnost neznámý skladatel. Všechny zůstanou patrně již jen v jeho soukromém archivu. Mohu říct, že by jistě vydaly na víc než na celovečerní koncert.

Co nelze archivovat a co je tedy odchodem dr. Machovce nenávratně ztraceno je jeho umění klavírní hry a klavírní improvizace. Bylo charakteristické, že při příchodu do nového koncertního sálu vždy nejprve usedl k neznámému klavíru a ten svou krátkou hrou otestoval.

Nejenom my, ale též naši hosté sóloví zpěváci vzpomínají na jeho citlivý klavírní doprovod jejich vystoupení. Legendou již zůstanou nezapomenutelné klavírní improvizace na náměstí severoitalského města Cividale dell Friuli, kde klavírní hra Dušana Machovce zcela nahradila reprodukovanou hudbu připravenou ke skladbě českého skladatele M. Jelínka na text projevů Václava Havla. Vždyť ještě na našem jubilejním koncertu v listopadu loňského roku doprovázel sopranistku Janu Heryánovou Ryklovou, na našem vánočním koncertu nám již chyběl.

Pro nás byl nevyčerpatelnou studnicí moudrosti. Tak nějak jsme si představovali antického filosofa. A záviděli jsme jeho studentům na vysoké škole, že měli možnost

soustavně mu naslouchat. My jsme měli možnost při zájezdech či přestávkách naslouchat jen fragmentům toho, o čem on přednášel či co vkládal do svých vědeckých prací či skript. Ke všem událostem dokázal zaujmout své stanovisko, často jsme jeho názor vydávali za svůj a s ním se ztotožňovali. Dokázal ale i mnohé naše problémy svými radami řešit a to bylo to nejcennější. Nebyl jen ostrým kritikem, ale dokázal i situace konstruktivně řešit. Právě proto jsme si ho v našem společenství vážili.

Odchází tedy vysokoškolský pedagog, jehož si vážily a budou i nadále vážit generace studentů, dnes už často významně postavených vysokoškolsky graduovaných lidí. Odchází nesmírně všestranně vzdělaný a neobyčejně citlivý a čestný člověk, který byl často povoláván i jako soudce, aby vnesl harmonii do lidských vztahů. Odchází kolega, který byl nám všem oporou nejen svým hlasem, ale i svými hudebními znalostmi. Získal proto i mezi námi to nejvyšší ocenění, stal se čestným členem PSPU již při 90. jubileu tohoto sboru. Jeho činnost se neomezovala jen na náš sbor, v mnohém pomáhal i jiným pěveckým sborům. Byl proto oceněn i vyznamenáním UČPS, obdržel Zlatý odznak s granáty.

Milý kolego, bratře, příteli, děkujeme Ti za vše, co jsi pro naši společnost vykonal, Tvá památka zůstává v našich srdcích a v historii našich sborů!

Jarmila Novotná a *Písně Lidické*

Světznámá česká pěvkyně se narodila 23. září 1907 v Praze. Už od mala měla úžasný pěvecký talent. V šestnácti letech brala hodiny zpěvu u samé E. Destino-vé, později u J. H. Vávry a další studium následovalo v Miláně u italských mistrů Tenaglia a Piccoliho.

Už ve svých 18ti letech si zazpívala Mařenku v ND a v lednu 1926 se stala řádnou členkou naší první scény. V r. 1927 přijala pozvání od T. G. Masaryka zazpívat v Lánech. Při dalším pozvání došlo i k seznámení se synem prezidenta Janem a brzy následovalo první společné vystoupení na našem vyslanectví v Londýně, kde Jan pracoval.

Vzhledem k jejímu všestrannému pěveckému i hereckému nadání s nosným hlasem, virtuózní koloraturou a půvabným zjevem, kariéra mladé umělkyně stoupala strmě vzhůru. Tleskala jí Praha, Varšava, Verona, Berlín, Salzburg, Miláno, Paříž, Londýn, Vídeň a nakonec Amerika. Nastudovala desítky operních rolí. Hvězdná kariéra se neodehrávala jen na operních jevištích, ale byla též vyhledávanou filmovou herečkou. Natočila 11 filmů. (V české TV byl uveden film *Poznamenání*.)

Osud však přichystal J. Novotné i velice trpké chvíle. Dvakrát byla přinucena opustit vlast. V r. 1939 prchala před

Hitlerem, po válce v r. 1948, po ztrátě veškerého majetku na panství v Litni u Berouna, kam se v r. 1931 provdala a s manželem Jiřím Daubkem žila, utíká před komunisty. Vždy se s manželem a dvěma dětmi uchýlila do Ameriky.

Po ukončení její operní dráhy si Daubkovi koupili dům ve Vídni. Zde v r. 1981 manžel Jiří umírá. Jeho urna byla uložena do rodinné hrobky v Litni. Jarmila se vrací k dětem do New Yorku. Po revoluci v r. 1989 navštěvuje již každoročně svou rodnou vlast. Umírá 9. února 1994 a její ostatky jsou uloženy též v Litni po manželově boku.

V knize Jarmily Novotné *Byla jsem šťastná* je tato její vzpomínka na vznik Písní Lidických: „Právě když jsem dlela v Chicagu, vyšlo gramofonové album národních písní, které jsme s Janem Masarykem v upomínku na Lidice, kruté vyhlazené Němci, nazvali *Písně Lidické*. Dostalo se jim krásného přijetí v New York Times 4. dubna 1943: Nestává se často, abychom mohli slyšet viceprezidenta důležité země na koncertním pódiu nebo na deskách jako klavírního doprovazeče. Je to však možné na deskách Jarmily Novotné nazvaných *Písně Lidické*. V tomto albu ji doprovází Jan Masaryk, viceprezident a syn zakladatele a prvního prezidenta Československé republiky.

Nejlepší vysvětlení o významu a obsahu těchto písní můžete číst v albu ve vlastních slovech J. Masaryka: Toto je výběr několika prostých, ale líbezných národních písní mé rodné země. J. Novotná je zpívala mému otci a pokud jsem byl právě v Praze, tak jsem ji doprovázel. Dnes jsme oba uprchlíci před Hitlerovou násilnou zvůlí. Naše deska byla dokončena ve chvíli, kdy jsme se dověděli o heydrichiádě, o hrůzném zničení Lidic. Ti obyčejní, nesmrtelní obyvatelé této nešťastné vesnice zpívali tyto písně a proto je na jejich památku věnujeme jim a s jejich jménem americkému lidu!

Krátce po dokončení *Písní Lidických* přišlo poděkování Jarmile Novotné od prezidenta Dr. E. Beneše z Chicaga: „...vím dobře, že svým krásným uměním a propagací československého umění vůbec ve Spojených státech velmi pomáháte naší národní věci a děkuji Vám za to upřímně. Tak by měl být každý náš člověk na svém místě.“

Jindra Císařová

I zásluhou Dušana Machovce se tři z *Písní Lidických* dostaly do repertoáru i některých nejen našich, ale i zahraničních sborů. Dušan totiž tyto písně upravil pro čtyřhlasý sbor. A v tomto podání je premiérově uvedlo Pěvecké sdružení pražských učitelů ještě za vedení prof. A. Šídla a jsou na repertoáru Pražských mužských sborů dosud. Nejznámější z nich je oblíbená píseň T. G. Masaryka *Ach synku, synku*. S ní získal zasloužený úspěch PMS i na zahraničních zájezdech v r. 2003 ve Švýcarsku (Winterthur) a v r. 2004 ve Slovinsku. Slovinský mužský sbor Tabor

Lokev dokonce tuto píseň zpíval i na večerním festivalovém koncertu na nádvoří Zámku Staré Hradky a strhl účastníky i ostatní sbory Foerstrovyých Osenic 2004 ke společnému závěrečnému zpěvu. Díky videozáznamu koncertu je tato mezinárodní událost i zdokumentována.

Ohlédnutí

Božský tenor Pavarotti

Přijel do Prahy týden před koncertem. Jeho první koncert v Praze se uskutečnil v r. 1996 a tento druhý byl údajně již posledním v naší republice. Přicestoval i se svou ženou Nicolettou a s týmem 20 lidí mimo členy svého orchestru.

V knize Král a já popisuje jeho bývalý agent celou dráhu jeho života. Z českého překladu této knihy se dovídáme, že tento hezký, jednoduchý a milý chlapec se stal zarytou a ne zrovna šťastnou superstár. Díky fenoménu jeho agenta se mu podařilo velmi rychle proniknout z uzavřeného prostoru koncertních sál na zcela vyprodané fotbalové stadiony a arény. Do londýnského Hyde parku se na něho přišlo podívat 200 000 lidí, koncert pod pařížskou Eiffelovkou sledovalo 400 000 fanoušků a v newyorském Central parku v roce 1993 již půl milionu lidí. Také nápad společného vystoupení tří tenorů s Placidem Domingem a Josem Carrerasem sledovalo miliony lidí po celém světě.

Ne náhodou si Luciano Pavarotti vysloužil také přezdívku Big P či tlustý Luci. Jeho 140 kg živé váhy mu však nikdy nepřekáželo v tom, aby byl po celý život obklopen spoustou žen. Slavný pěvec měl se svou první ženou Aduou tři dcery. Ve svých 68 letech se stal božský tenor znovu otcem a jeho manželce Nicol se narodila dcera Alice. Nicoletta byla jeho sekretářkou o 35 let mladší. Tato štíhlá dívka proslula tím, že mu v jedné restauraci odstrčila talíř (již několikrát) a řekla: „A dost Lucy, to už stačilo“. Drobeček Lucy byl katastrofálně hýčkán ženami v rodině i mimo ni, tvrdí v knize jeho ženy Život s Lucianem paní Audy. Kniha byla okamžitě rozebrána. Pavarotti nikdy nesnášel kompromisy a nadevše miloval úspěch. Možná i proto je pověřivý, má při sobě vždy dva talismany, které ho už desítky let provázejí na cestě ke slávě, v kapse nosí pro štěstí ohnutý hřebík z podia a rovněž pokaždé vystupuje s bílým kapesníkem, jímž si stírá při koncertě pot z čela. I v Praze měl tyto talismany, ba doplněny ještě dlouhou šálou.

Kritici tvrdí, že jeho zpěv už není to, co býval. Shodují se, že jeho pověstné vysoké C, díky němuž si vysloužil přezdívku král vysokého céčka, už není zdaleka tak čisté jako kdysi. „Když nasazuji tento tón, téměř ztrácím vědomí“, svěčil se před časem pěvec. I když pražské obecnstvo bouřlivě aplaudovalo, bylo zjevné, že mohutný tenorista se pohybuje velmi těžce, často s pomocí. Celý koncert odzpíval vsedě a bylo na jeho výkonu velmi znát, jak je unaven. Koncert v Praze trval od 20 hod. do 22.30,

rozbouřil Sazka arénu a když se loučil a zatahovala se opona, celá hala povstala a Pavarottimu děkovala za úžasný zážitek dlouhým potleskem a výkřiky uznání.

Zdeněk Hynek

A night to remember

Tento příspěvek nemá být kritikou ani hodnocením celoživotní pěvecké činnosti Luciana Pavarottiho, má pouze vyjádřit mé osobní dojmy z koncertu v Sazka aréně dne 20. dubna 2005 v rámci jeho celosvětového „Turné na rozloučenou“. Byl to Pavarotti, slyšel jsem ho a viděl jsem ho. Jistě nikdo z přítomných nečekal, že právě tento večer podá Maestro operního podia vrcholný pěvecký i herecký výkon při tak náročném turné, které má obsáhnout všechny světadíly a místa, kde již dříve vystupoval.

Je obdivuhodné, že se rozhodl k tak náročnému úkolu. Byla to jeho celoživotní láska ke zpěvu a vystupování na jevištích a podiích celého světa či tvrdé rozhodnutí producenta Turné a Pavarottiho menagementu, které roztočilo tak obrovské a všestranně namahavé turné? Zdálo se mi, že Maestro je již po březnovém jihoamerickém a jihoafrickém zájezdu poněkud unavený. Celý koncert absolvoval vsedě a myslím, že měl před sebou notový materiál a ani v závěrečném děkování se neodešel ze svého místa. I jeho pěvecká partnerka, výtečná sopranistka si pro gratulace po svých vystoupeních musela k mistrovi dojíti sama.

Koncertní vystoupení v Sazka aréně zahájil několika písněmi Tostiho a Belliniho spolu se spoluúčinkující Annalisou Raspagliesi, jejíž pěvecký výkon byl posluchači vždy velmi vřele odměňován. Poté následovaly většinou Pucciniho operní árie. Na pořadu byl i Mascani a Lehár a závěrem několik neapolských písní. I tentokrát jsme se mohli přesvědčit, že za čelné postavení světové tenorové hvězdy vděčí Pavarotti svému neobyčejně sytému hlasu a tak pro něho typickým barytonovým zbarvením i v těch nejvyšších polohách.

Osobně si myslím, že vystoupení v koncertním sále by při bezprostředním styku umělce s posluchači vyznělo mnohem věrněji. Ekonomické zájmy jsou vždy mocnější a ovlivňují dle svých zákonů i výběr posluchačstva. Vstupenku jsem dostal dvě hodiny před koncertem a při jízdě domů jsem si ještě v autě pustil a vychutnal nahrávky z CD jednoho z nejslavnějších tenorů a představitelů techniky zpěvu „bel canta“.

Josef Jedlička

Absolventský koncert

Pokud by čtenář měl představu malého sálu někde na škole,

kde hrstka příbuzných vyslechne výkony zpěváka či hráče na hudební nástroj se schovívavostí a dva, či v krajním případě tři profesori nebo profesorky bedlivě sledují výkon svého svěťence z povinnosti, protože jeho hru či zpěv velmi dobře znají z předcházející výuky, pak by se v předpokladu hluboce mýlil ve čtvrtek dne 28. dubna na absolventském koncertu posluchačů sbormistra Miroslava Košlera. Ten se konal v krásném a zcela zaplněném Majakovského sále Národního domu na Vinohradech za přítomnosti snad všech známých i neznámých profesorů a pedagogů Pedagogické fakulty Univerzity Karlovy v Praze a byl absolventským koncertem dvou dirigentských nastupujících hvězd. Kláry Brabníkové (1979), všestranné umělkyně – zpěvačky v uměleckém duu a učitelky zpěvu, sólové sopranistky profesionálního souboru Linha Singers, členky sboru Iuventus Pedagogika, sbormistryně DS Petrklíček a pohostinsky též DS Klíček, která kromě dirigování uvedených dětských sborů a *Biblických písní* A. Dvořáka v úpravě J. Burghausera pro smíšený sbor (zpíval Pražský smíšený sbor) zpívala též lidové písně za doprovodu muziky Rozmarýnek. A Solona Kladase (1979), který je původem z Limassolu, řecké části Kypru, kde získal základní hudební vzdělání a který od roku 1999 žije v Praze a studuje sbormistrovství na Pedagogické fakultě UK. Od roku 2003 spolupracuje s pěveckým sborem při Vojenské konzervatoři v Roudnici, je sbormistrem PS při pravoslavném katedrálním chrámu Sv. Cyrila a Metoděje a sbormistrem Pražských mužských sborů.

Úvod ke krásnému koncertu byl opravdu slavnostní. *Slavnostním sborem* B. Smetany zahájil i své vystoupení dirigent Solon Kladas, který řídil PMS prvně zcela samostatně na veřejnosti. Jistotou, zřetelným a čitelným gestem přesvědčil už při první skladbě o svých kvalitách. I v dalších sborech (upr. O. Halma *Za starú Breclavú*, upr. F. Pícha *U našich stájů*) ukázal sbormistr, že dokáže zvládnout spolupráci se sólistou a zvládne i lyrické pasáže. Závěr vystoupení sbormistra s PMS ve Smetanově *Věnu* ukázal, že nečekané postavení sboru může do určité míry ovlivnit i intonační jistotu v tak známé skladbě, jakou pro PMS Věno je.

Po krásných písničkách v podání DS Petrklíček, Klíček a sólovém zpěvu za doprovodu muziky Rozmarýnek dirigovala Klára Brabníková Pražský smíšený sbor zpívající 4 části z *Biblických písní* A. Dvořáka.

Opravdovým vyvrcholením koncertu bylo provedení oratoria C. Francka *Sedm slov Kristových na kříži*. Skladba pro sóla, smíšený sbor a orchestr je velice náročnou na souhru a sladění všech složek. Zejména orchestru, který je složkou základní. Vše se začínajícímu dirigentu a sbormistru podařilo opravdu na výbornou. Blahopřejeme!

Setkání s Radochovými sbory

Zcela náhodné setkání s dirigentem Berndem Radochem (SRN) na našem vánočním koncertu přineslo již své plody v podobě koncertu evropské sakrální sborové hudby dne 22. dubna v kostele sv. Tomáše na Malé Straně. Bernd Radoch (1959) je akademicky graduovaným sbormistrem, ředitelem odborového svazu sbormistrů z povolání v Porýní a vede řadu sborů v okresech v okolí Bonnu a s těmito sbory koncertoval již v řadě evropských měst, ale i v Kanadě, USA, Austrálii a Jižní Africe. Jeho sbory si váží jeho angažovanosti a nesmírné muzikálnosti, jeho schopnosti okouzlit a získat zpěváky i publikum, jeho vitality a schopnosti vlévat důvěru ve vlastní síly.

Hostující sbor tvořili členové několika Radochových sborů. Byli zde zastoupeni i členové nám známého sboru Werk Chor Hülls, který jsme na několika zájezdech do SRN poznali jako Werk Chor Dynamit Nobel z Troisdorfu. Tento sbor byl již dvakrát nezapomenutelným hostitelem PSPU v tomto bohatém kraji, několikrát i v Praze (první návštěva dokonce již v r. 1938). Tento koncert byl obnovením přátelských vztahů se sbory Německého pěveckého svazu (Deutsches Sängerbundu e. V.).

Programové schéma koncertu v chladném prostředí bylo koncipováno tak, aby po uvítání *Modlitbou* B. Smetany v přednesu PMS plynul program bez přestávky pro publikum až k závěru, kdy Radochovy sbory a PMS uzavřely program společným provedením skladby C. Francka *Panis Angelicus*, na němž se podílela i sólistka Jana Heryánová Ryklová a Josef Kšica jako hráč na archaické harmonium, jediný to fungující nástroj v kostele, jehož varhany jsou v rekonstrukci. Mezi skladbami A. E. Grella, J. Christa, O. Gillese, J. Schwitzera, G. Fischera, ale i F. Schuberta, které jako celek působily nevýrazně, šedě, zajiskřilo Mozartovo *Laudate Dominum* a Haendlova árie z oratoria *Mesiáš* v podání Jany Heryánové Ryklové a velebně a mohutně působilo závěrečné společné *Panis Angelicus* pod vedením Bernda Radocha. Úvodní Smetanovu *Modlitbu* na koncertě a *Hesla* na setkání obou sborů v restauraci Obecního domu řídil sbm. Solon Kladas. Svého úkolu se zhostil se ctí.

Na setkání sborů poděkoval sbm. B. Radoch za perfektní přípravu a realizaci celého koncertu a vyslovil přání, aby obnovené kontakty sborů přinesly již další plody v podobě koncertu v Troisdorfu, který již dnes připravuje svůj jubilejní koncert. Přítomný tajemník sboru Werk Chor Hülls, který stál u zrodu těchto kontaktů v roce 1965, byl jmenován za dlouholetou spolupráci obou sborů čestným členem PSPU. Diplom mu předal předseda PSPU.

Originální muzikálová show

Díky J. Kličkovi jsme mohli v neděli dne 15. května v Majakovského sále Národního domu na Vinohradech shlédnout zcela jiný hudební žánr než obvykle. Mohli jsme obdivovat představení tří studentských skupin Univerzity Jižního Utahu (USA), jejichž hlavním studijním zaměřením není tanec a zpěv, ale medicína, technické disciplíny, přírodní vědy, společenské vědy a další vědní obory. Přesto v jejich muzikálové show bylo možné spatřit a slyšet jen vysoce profesionální výkony.

Ve 33 číslech celého programu se v rychlém sledu střídaly tři taneční skupiny s 20 až 50 mladými umělci, kteří dokázali strhnout publikum k nadšeným ovacím. Mladí lidé v působivých kostýmech vytvářeli svými kreacemi nejrůznější taneční obrazy za nepřetržitého toku reprodukované hudby. Tomuto nelítostnému metronomu byl podřízen nejen pohyb tanečnicků, ale i nástupy a střídání jednotlivých skupin. Protože známe zákulisí tohoto sálu, měli jsme možnost nastupovat a odcházet tudy na podium při absolventském koncertu našeho sbormistra Solona Kladasa, nedovedu si představit, jak mohli tanečníci zvládat k tomu ještě převleky. Všem třem režisérům skládám poklonu. Bylo to úžasné.

Velice nápaditý a působivý byl i závěr celé show. Je obvyklé, že se všichni účinkující loučí na jevišti, ale studenti Univerzity Jižního Utahu po děkovačce sestoupili mezi publikum, s ním se zdravili a přijímali projevy uznání takto bezprostředně. Dík za krásný večer, Pepo!

Počernický hudební festival – 21. května 2005 80. narozeniny prof. Vladimíra Doležala

Když se dnes s menším časovým odstupem ohlédnu za Počernickým hudebním festivalem, musím složit velkou poklonu jeho organizátorům, což byla hudební skupina o.s. VOX a hlavně její vedoucí, mluvčí a na festivalu vynikající sbormistr pan Petr Bajer. Jejich zásluha je o to větší, že celou akci zorganizovali z vlastních finančních zdrojů a pouze s pomocí několika místních sponzorů. Ministerstvo kultury, na něž se obrátili se žádostí o grant, je totiž striktně odmítlo, protože prý nesplnili podmínku délky trvání souboru. A pana Bajera musím pochválit ještě z jednoho důvodu. Sám totiž nepochází ani z Horních Počernic, ani z Chval a přesto připravil akci, za kterou by se nemuseli stydět ani místní rodáci.

Stěžejním bodem festivalu byl Slavnostní koncert na počest prof. Vladimíra Doležala, zpěváka, pedagoga, varhaníka a především sbormistra kdysi slavného Pražského pěveckého sboru Smetana. Vladimír Doležal se narodil ve Chvalech (nyní část Horních Počernic) 24. 5. 1920, koncert byl proto situován k jeho 80. narozeninám. Velmi pěkný

článek o Doležalově přínosu k místní hudební tradici, nazvaný Deo gratias za život plný hudby a lásky, zveřejnila v příloze Horní Počernice ve Večerníku Praha dne 8. června redaktorka místního tisku Dana Mojžíšová.

Slavnostní koncert v kostele sv. Ludmily ve Chvalech dne 21. května se mimořádně vydařil také díky úrovni zúčastněných chrámových sborů. Po místním sboru VOX vystoupil Chrámový sbor Adama Michny z Jindřichova Hradce, Jablonecký chrámový sbor, Chrámový sbor u sv. Jana Křtitele v Lysé nad Labem a Schola Týnského chrámu. Tento sbor řídil prof. Bohuslav Korejs, rovněž letošní osmdesátník a rodák z Chval, který je také spolužákem prof. Doležala a spolu založili v r. 1941 první Chvalský dětský sbor.

Mezi četnými gratulanty k Doležalově i Korejsově jubileu byl zejména pan Ivan Liška, starosta MČ Prahy 20, který se snažil napravit to, co rodná obec svým slavným rodákům dlužila. Za Unii českých pěveckých sborů poděkoval její místopředseda František Zumr jubilantovi za jeho celoživotní aktivní činnost v českém pěvecku a předal prof. Doležalovi nejvyšší vyznamenání UČPS Zlatý odznak s granáty. Pro sbormistra Doležala bylo i příjemným překvapením, že se oslav zúčastnilo posledních deset zpěváků, kteří kdysi pod jeho vedením šířili slávu českého sborového zpěvu po celé Evropě jako Pražský pěvecký sbor Smetana (PPS Smetana). Doležal byl jeho sbormistrem v letech 1960 – 1995. Jeho odchovanci se aktivně zúčastnili vyvrcholení slavnostního koncertu, kdy téměř sto zpěváků provedlo Doležalovu skladbu – mši *Missa in D*, která měla rovněž významné výročí – Doležal ji složil v r. 1945.

Pozoruhodnou akcí, po všech stránkách příjemnou pro všechny její účastníky, bych rád doplnil zajímavým dovětkem. Když jsem ještě jednou blahopřál Vladimíru Doležalovi v den jeho narozenin, přislíbil, pokud mu to zdraví dovolí, že by rád ještě jednu podobnou mši složil. I my bychom si ji ještě rádi zazpívali!

Josef Klička

Doslov aneb něco humoru závěrem

Humor měl v našich řadách vždy zelenou. Vzpomeňme na „politická školení“ o přestávkách zkoušek a koncertů od Jardy Pšeničky, série inteligentních vtipů Lojzika Stehlíka či situační humor při dlouhých cestách na našich zájezdech. Jedním z těch, kdo je ochoten se s námi o humorné příhody nikoliv z natáčení, ale z divadla, podělit je Pepa Vích. Již 40 let se v tomto prostředí jako sborový zpěvák pohybuje a tak jeho Koutek Národního divadla na pokračování slibuje i veselé vyprávění a veselé příhody.

Představení Bizetovy Carmen ve Státním divadle Zdeňka

Nejedlého v Ostravě

Stalo se nám to během představení Carmen. Probíhalo celkem normálně – až do posledního aktu. Tam se však stala věc, s kterou jsme nepočítali.

Tři hodiny jsme hráli to napínavé drama a během několika okamžiků z toho byla tak zdařilá komedie, že celé divadlo burácelo smíchem.

V posledním jednání už ležela na zemi Donem Josém (vynikající tenor František Janda) zapíchnutá Carmen, vedle ní ležela dýka, s kterou ji Don José zapíchl, zbarvená Carmeninou krví, na ni byl také zaměřen rudý stých (světlo), což tuto rudou barvu ještě znásobovalo, a nad ní rozkročen zpíval Don José svoji poslední větu: „Ha, již chopte se mne – mne, této žny vraha – má Carmen, má Carmen nad vše drahá – Carmen!“ a při tom posledním tónu – je to vysoké „b“, které si Janda s chutí podržel a vychutnal (on měl překrásné výšky) – si Janda vzdychl, s pláčem a vzlykáním klesl na kolena ke Carmen, jenže si to špatně vypočítal, klesl ke Carmen o trochu níže než chtěl a čelem vrazil přímo do břicha. Zcela nepřipravená, mrtvá a uvolněná Carmen udělala jenom „Aůůů!“ a nohy se jí rozletěly do výšky, sukně jí spadla dolů a objevila se její nahá stehna. Všechno bylo nádherně (snad až příliš dobře) z mostu osvětleno. Do toho pomalu doznívala hudba a já jsem odváděl Dona Josého do žaláře.

Na omluvu této trapné scény (však José dostal od Carmen rádně vynadáno) bych chtěl vysvětlit, že Janda měl slabý zrak a používal velmi silné čočky, což mu zřejmě zkreslovalo vzdálenosti. Vzpomínám si, jak při příchodu na jeviště vždycky zrakem pátral a hledal dirigenta, což bylo zvláště patrné v *Daliboru*, kde vycházel podle pokynů režie ze zadu.

Josef Vích

Jubilejní sborník PMS

Při oslavách 95. výročí PSPU a PPSS jubilejním koncertem jsme si teprve uvědomili, že nemáme žádný propagační materiál k této příležitosti. Protože víme, že nikdo za nás tuto propagační činnost neudělá, pustili jsme se po jistém váhání do shromažďování materiálu.

V minulosti byly sice vydávány v jednotlivých sborech našeho sdružení publikace podobného charakteru, ale žádnou nebylo možné použít a na ni navázat. Časový hyát byl příliš velký a nikdo nepočítal se změnami, které v posledních letech nastaly. Přislíbená pomoc Unie českých pěveckých sborů významně iniciovala započetí prací již v prosinci minulého roku.

Materiálu bylo nakonec tak velké množství, že největším problémem bylo omezit obsah na únosnou míru. Pokud budete postrádat barevnost a profesionální výtvarné

řešení, pak by náklady vzrostly téměř dvojnásobně. Vycházeli jsme tedy ze svých reálných možností a snažili se využít 24 stran nebarevného textu a fotografií k tomu, abychom mapovali vznik nového našeho seskupení Pražských mužských sborů ze zkomírajících samostatných, kdysi slavných sborů PSP, PPSS a PST. Nebylo snadné vytvořit toto seskupení. Není zdaleka ještě zcela dotvořené, ale je zde vůle k ukončení této etapy. Vydávaný sborník z let 1999 – 2004 je dokladem o této transformaci. Ukazuje, že je možnou a že přináší nikoliv materiální, ale morální a psychický zisk každému jednotlivci bez ohledu na to, ze kterého sboru pochází. Stávající těleso musí uchovat ve své paměti tvůrce svých sborů i ty, kteří v současné době těleso tvoří. Sborník by měl být též oslavou jejich obrovské píle, houževnatosti, tolerance a taktu a jejich muzikálních schopností, které si uchovávají do tak vysokého věku. Snad to tak pochopí i ti, kteří budou náš sborník číst a posuzovat. Cizojazyčné rezumé má českému čtenáři naznačit, že se tímto materiálem obracíme i k našim zahraničním přátelům, kteří mnohdy o našem přerodu nemají žádné zprávy a považují nás za zaniklé. I s nimi chceme i nadále udržovat přátelské pěvecké kontakty. Anglický a německý překlad je dílem a sponzorským darem o.p.s. Janua jmenovitě paní dr. Jaroslavy Čajové. Díky alespoň touto cestou.

Díky finančnímu příspěvku Oblastního výboru Unie českých pěveckých sborů jsme dosud mohli uhradit jen 1/5 nákladů a tak zbývající část musíme uhradit z prodeje těchto materiálů.

Obracíme se proto na naše přátele a příznivce a nabízíme jim tuto publikaci za pouhých **50 Kč**. Obrácejte se na kteréhokoliv našeho člena, ten Vám jistě rád zprostředkuje nákup této brožury. V našem tělese prodej zajišťují: kol. Jiří Štembera (tel. 286 883 406), Vladimír Hanzlík (tel. 224 254 225) a Josef Stibůrek (723 190 500).

Studie Josef Bohuslav Foerster – Život, dílo a doba

Je rovněž k dispozici u členů PMS, kteří Vám za **100 Kč** nákup brožované studie zprostředkují. Zbýlý náklad brožury má sám autor ing. A. Džbánek (tel. 222718603, 723328103).

Co připravujeme

- 19.7. promoce Solona Kladase v Karolinu v 9 hod.
- 10.9. koncert švýcarského sboru L'Echo du Léman v kostele na Spořilově
- 22.9. koncert na Žižkovské radnici na Havlíčkově nám. v rámci festivalu Nekonvenční žižkovský podzim v 19.30 hod.

- 7. - 9.10. Festival MSFHR ve Vlachově Březi
- 17.12. vánoční koncert ve Foerstrově síni v Praze

Kalendárium

Narozeniny: 25. 7. Jaroslav Unger (**80**), 31. 7. Stanislav Pešička (74), Václav Pazderník (91), 1.8. Miroslav Ryba (**80**), 15. 8. Josef Janďourek (88), 23.8. František Zumr (72), 28. 8. Miloslav Samek (66), 30. 8. Jiří Němejc (83).

Jmeniny: 23. 7. Liborové – Pokorný, Škoda, 27. 8. Otokar Lipš.

Přejeme všem pevné zdraví!

Všem hodně pohody o prázdninách Vám přeje
redakce Zpravodaje

♦ ♦ ♦

Smuteční oznámení

Všem našim členům a příznivcům oznamujeme, že 17. června zemřel náš bývalý dlouholetý člen, čestný člen PSPU, Prof. Rudolf Stonjek. Věnujme mu nyní tichou vzpomínku.

♦ ♦ ♦

Zpravodaj PSPU obdržel další příspěvek od Mgr. J. Jindrákové. Číslo účtu PSPU u ČSOB je 575765063/0300. Všem dárcům děkujeme.

Uzávěrka tohoto čísla: 15.6.2005. Na vydání a distribuci spolupracovali: J. Císařová, Zd. Hynek, J. Jedlička, J. Klička, J. Vích, F. Zumr (neoznačení příspěvky), P. Štěpnička a Vl. Hanzlík. Vydává PSPU, Jihlavská 609, 140 00 Praha 4, tel. 261 262 517. IČO 16188161.
E-mail: stech.jan@seznam.cz, WWW:[http// www.ucps.cz](http://www.ucps.cz).